

GREENPEACE

SAYI #135

NESİLLER
BOYU
İKLİM
MÜCADELESİ

İçindekiler

04

Çerkezköylülerin zaferi: Termik santral projesi iptal edildi

Çerkezköy'de özellikle kadınların başı çektiği mücadele sonucunda Pınarça Köyü'nün yakınında meşe ormanına yapılmak istenen kömürlü termik santral projesi Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumsuz Kararı verilmesiyle iptal oldu.

06

Kutup ayları yaşam mücadelesi veriyor

Polar Bears International iklim değişikliği ve eriyen buzullar konusundaki farkındalığı artırmak amacıyla kutup ayları için özel bir gün organize etti. Kutup aylarının hayatta kalmak için buzullara ihtiyacı var. Ancak eriyen buzullar yüzünden her gün yaklaşık 12.000 kaloriye ihtiyaç duyan kutup ayları açlıkla karşı karşıya...

08

Nesiller boyu iklim mücadelesi

Şubat ayının son haftasında dünyanın önde gelen iklim bilimcilerinden birinin hayatını kaybetmesi ve okul iklim grevlerinin hızla yaygınlaşması küresel ısınmaya karşı verilen nesiller boyu mücadelenin sembolüdür.

10

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Nilay Vardar

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

Jargon Reklam Tanıtım ve Proje Danışmanlığı A.Ş.

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Jonne Sippola / Greenpeace

GREENPEACE

© Pawel Starnawski / Greenpeace

Budapeşte temiz hava talep ediyor

Greenpeace aktivistleri siyasilerden temiz hava talebinde bulunmak için Macaristan'ın başkenti Budapeşte'nin öne çıkan yapılarından biri olan Özgürlük Anıtı'na tırmandı. Hava kirliliği 2009 yılından beri Macaristan'da büyük sorun teşkil ediyor. Her yıl hava kirliliği yüzünden 13 bin Macaristanlı hayatını kaybediyor. Avrupa Çevre Ajansı'nın 2018 yılı raporuna göre Macaristan, Avrupa Birliği içinde kişi başına düşen hava kirliliği kaynaklı erken ölümler

listesinde ikinci sırada yer alıyor. Hava kirliliği yüzünden Macaristan'a karşı açılan bir ihlal davası bulunuyor. Avrupa Komisyonu Macaristan'ı harekete geçmediği gerekçesiyle Avrupa Adalet Divanı'na sevk etti. Greenpeace Macaristan'a göre ülkede yapılan kamuoyu yoklamasında Budapeşte vatandaşlarının çoğu hava kirliliğinin en büyük çevre sorunu olduğunu düşünüyor ve başkentte eski dizel araçların yasaklanmasını talep ediyor.

© Caner Özkan / Greenpeace

60 bin kişinin talebi kabul edildi: Termik santraller filtresiz çalışamayacak

Kömürlü termik santrallerin baca gazı arıtma tesisi, kül barajı gibi çevre yatırımlarına iki yıl daha erteleme getiren Madde 45 tüm siyasi partilerin ortak önergesi ile Maden Kanunu teklifinden çıkartıldı. Termik santrallerin bulunduğu illerdeki yerel grupların başlattığı kampanyada 60 binden fazla insanın temiz hava hakkı talebi TBMM’de karşılık buldu.

2013 yılında kömürlü termik santrallerin özelleştirilmesinin ardından, bu santrallerin çevre yatırımlarını tamamlamaları için 2019 yılının sonuna kadar süre tanınmıştı. Bu süre içerisinde santraller, filtre ve baca gazı arıtma sistemleri gibi çevre yatırımlarını yapmadan zehirli gazları altı yıl boyunca doğrudan havaya saldı. Yeni torba yasa tasarısındaki Madde 45 ile en az 10 santrale 2021 yılına kadar havayı kirlileme izni verilmesi öngörülmüyordu.

Greenpeace’in hava kirliliği ve sağlık etkisi modellemesine göre, söz konusu santrallerin baca filtresi olmadan çalışması her yıl 1100 erken ölüme neden oluyor. Bu aynı zamanda her gün 170 çocukta astım atağı, yılda 800 kronik bronşit vakası ve yılda 1500 hastaneye yatışa neden oluyor.

Temiz Hava Hakkı Platformu ve yasa kapsamındaki santrallerin bulunduğu beş ilden yerel platformların siyasi parti grup başkan vekillerine yönelik başlattığı

imza kampanyasına 60 binden fazla kişi katıldı. 12 Şubat günü imzalar, meclisteki tüm siyasi parti grup başkan vekilleri ve bu santrallerin bulunduğu illerin vekilleri ile paylaşıldı.

19 Şubat’ta Meclis Genel Kurulu’nda görüşülen ve yılda 1100 erken ölüme neden olabilecek Madde 45 meclisteki tüm siyasi partilerin verdiği ortak önerge ile geri çekildi. Madde 45’in yasa teklifinden geri çekilmesi ile kirliliğin iki yıl daha devam etmesinin önüne geçildi. Bu sayede Çanakkale, Kahramanmaraş, Karabük, Kütahya, Manisa, Muğla, Sivas, Şırnak ve Zonguldak’ta bulunan en az 10 santral 2019 sonuna kadar tüm çevre yatırımlarını tamamlamak zorunda.

Madde 45 tekrar gündeme gelmesin

Hava kirliliğini ciddi oranda olumsuz etkileyen bu santrallerin çevre yatırımlarını daha fazla ertelemesine müsamaha gösterilmemesinin önemli bir adım olduğunu

belirten Türk Tabipler Birliği’nden Doç. Dr. Gamze Varol şöyle dedi: “Bu karar bahsi geçen termik santrallerin bulunduğu illerde, başta solunum rahatsızlıkları olmak üzere kanser dahil birçok hastalığın ve erken ölümlerinin önüne geçmek için atılan önemli bir adım. Sağlık iki yıl daha beklemesin dedik, kazandık. Yetkililerin hava kirliliği konusundaki hassasiyetinin devam etmesini ve hava kirliliğine neden olan kaynakların en aza indirilmesini istiyoruz.”

TEMA Zonguldak Temsilcisi Berran Aydan “Emeklerimiz boşa gitmediği için çok mutluyuz. Bu mücadelede tüm doğa savunucusu STK’lar işbirliği içinde çalıştılar. Böylece güçlü bir kamuoyu oluşturuldu. Yaşam hakkımızı, temiz hava hakkımızı savunmak adına Madde 45’in reddedilmesi için imza kampanyamıza destek veren tüm duyarlı kişilere, doğa gönüllülerine, vekillere ve basına teşekkür ederiz” dedi.

Greenpeace Akdeniz Projeler Sorumlusu Deniz Bayram “Meclis Genel Kurulu büyük bir yanıltan döndü ve belki de Anayasa Mahkemesi’nden, Anayasa’nın 56. Maddesi’nde yer alan Sağlıklı ve Dengeli bir Çevrede Yaşama hakkının ihlali nedeniyle 3. kez geri dönecek bir 45. Madde düzenlemesini geri çekti. Madde bir daha gündeme gelmesin, tüm santraller derhal yatırımlarını yapsın ve hava kirliliği daha fazla erken ölümün nedeni olmasın” şeklinde konuştu.

Greenpeace hava kirliliğini ölçtü

Greenpeace Akdeniz’in kömürlü termik santrallerin bulunduğu Kütahya Seyitömer ve Tunçbilek’te yaptığı 24 saatlik hava ölçümü sonucu hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü’nün limit değerinin üç katı çıktı.

Seyitömer ve Tunçbilek’te iki ayrı eve yerleştirilen hava ölçüm cihazıyla, 24 saat boyunca, kum tanesinden bile küçük parçacık madde (PM2,5) düzeyi ölçümü yapıldı.

PM2,5 bütün hava kirlleticileri içerisinde en tehlikelidir.

Seyitömer’de günde 29 µg/ m3, Tunçbilek’te ise günde 34 µg/ m3 PM2,5 düzeyi ölçümü yapıldı. Dünya Sağlık Örgütü PM2,5 kirleticisi limiti ise günde 10 µg/ m3. Seyitömer ve Tunçbilek’teki hava kirliliği bu limitin üç katına tekabül ediyor.

Çevre yatırımları eksik olan ve özelleştirilen termik santraller ve illeri*

Aşağıda listelenen santrallerde baca gazı kükürt giderim tesisi yoktur:

Çanakkale / Çan 18 Mart Termik Santrali
Şırnak / Silopi Termik Santrali
Kahramanmaraş / Afşin Elbistan A Termik Santrali
Karabük / Kardemir Termik Santrali
Kütahya / Tunçbilek Termik Santrali
Kütahya / Seyitömer Termik Santrali
Manisa / Soma A Termik Santrali
Manisa / Soma B Termik Santrali
Sivas / Kangal Termik Santrali (1 ve 2. üniteler)
Zonguldak / Çatalağzı Termik Santrali

Şu an kükürt giderimi tesisi olan santraller [Çayırhan (Ankara), Yatağan (Muğla), Yeniköy (Muğla), Kemerköy (Muğla), Orhaneli (Bursa), Afşin Elbistan B (Kahramanmaraş)] ise 2019 Haziran itibarıyla geçerli olacak sınır değerleri karşılamamaktadır. Ayrıca birçok santralde toz tutmak için elektrostatik filtre yatırımları yapılmış olmakla beraber tasarım hataları, yakılan kömürün özelliklerinin değişkenliği veya bakım eksikliği/işletme hataları gibi nedenlerden ötürü filtrelerden istenen verimin alınmadığı sıklıkla gündeme gelmektedir.

*Çevre yatırımları eksik olan termik santraller ve illeri kısmındaki bilgiler için MMO çalışmasından yararlanılmıştır.

© İmre Azem / Greenpeace

Çerkezköylülerin zaferi: Termik santral projesi iptal edildi

Çerkezköy’de özellikle kadınların başı çektiği mücadele sonucunda Pınarça Köyü’nün yakınında meşe ormanına yapılmak istenen kömürlü termik santral projesi Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumsuz Kararı verilmesiyle iptal oldu.

© Fotoğraflar: Fatih Pinar/Greenpeace

Başta kadınlar olmak üzere Tekirdağlıların, ormanlarını ve yaşam alanlarını korumak için 2 yıldır sürdürdüğü kararlı mücadele sonuç verdi. Bu zafer, tıpkı Gerze ve Yırca’da olduğu gibi kömürlü termik santrale karşı yaşamı savunan Tekirdağ halkına ait! Bu proje hakkında verilen ÇED Olumsuz Kararı, bölgenin Çevre Düzeni Planı’nda orman alanını ‘Enerji Üretim Alanı’ olarak tanımlayan değişikliğin de iptal edilmesi gerektiğini ortaya koydu.

Trakya’da Vize ve Kırklareli’nde iki kömürlü termik santral projesi daha var. Greenpeace Akdeniz “Olmaz Be Ya” projesi kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan, Trakya’nın havasını, suyunu, tarım alanlarını olumsuz etkileyecek diğer iki kömürlü termik santral projesinin de iptal edilmesini talep ediyor. Greenpeace’in Çerkezköy, Vize ve Kırklareli’nde yapılmak istenen termik santral projelerinin hava kirliliği etkisi üzerine yaptırdığı modelleme çalışmasına göre bu santraller 40 yıl çalışırsa toplamda 11 bin 230 erken ölüme sebep olacak.

Trakya’da ne olmuştu?

Greenpeace, Tekirdağ halkı ile birlikte uzun süredir kömürlü termik santrale karşı mücadele veriyor. 2017 yılı Şubat ayında Resmi Gazete’de yayımlanan acele kamulaştırma kararı ile birlikte Tekirdağ’da tarım arazilerini de kapsayan 5450 dönümlük bir alan hakkında kömürlü termik santral kurulması için “acil kamulaştırma” kararı çıkarıldı. Tekirdağ ve Silivri halkı tarım arazilerine, do-

ğalarına ve sağlıklarına bir tehdit olarak gördükleri kömürlü termik santrale karşı harekete geçerek, Yeşil Barış Hukuk Derneği ile birlikte acele kamulaştırma kararına karşı dava açtı. İlk beklenen karar Eylül 2017’de Danıştay’dan geldi. Danıştay, Çerkezköy Belediyesi’nin “acele kamulaştırmanın durdurulması” gerekçesiyle açtığı davada yürütmenin durdurulması kararı verdi.

Kararın ardından projede yer değişikliğine gidildi. Proje, bölgede son kalan ormanlık arazilerden birine taşındı. Bir başka deyişle binlerce meşe ağacı tehlike altında. Kömürlü termik santral projesi için 1 Şubat 2018’de Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Halkın Katılımı Toplantısı’na Trakyalılar, salonda yer olmadığı gerekçesiyle alınmadı. Halk dışarıda toplantıya katılmak için mücadele ederken toplantı, “halkın bilgi almak istemediği” gerekçesiyle iptal edildi. Yeşil Barış Hukuk Derneği’nin, Silivri Çevre Derneği ile Çerkezköy Termik Santral Projesi için ormanlık alanın enerji üretim alanına dönüşürülmesi hakkında Çevre Düzeni Plan değişikliğine karşı açtığı dava Danıştay’da devam ediyor.

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel, Twitter’den yaptığı açıklamada projenin iptal edildiğini duyurmuş ancak Yeşil Barış Hukuk Derneği ve Silivri Çevre Derneği’nin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na yaptığı bilgi edinme başvurusuna gelen yanıtta “Projenin ÇED raporu hazırlanma aşamasında olup ÇED süreci devam etmektedir” denmiş, projeye ilişkin soru işareti oluşmuştu.

Kutup ayıları yaşam mücadelesi veriyor

© Greenpeace

Polar Bears International iklim değişikliği ve eriyen buzullar konusundaki farkındalığı artırmak amacıyla kutup ayıları için özel bir gün organize etti. Kutup ayılarının hayatta kalmak için buzullara ihtiyacı var. Ancak eriyen buzullar yüzünden her gün yaklaşık 12.000 kaloriye ihtiyaç duyan kutup ayıları açlıkla karşı karşıya... Arşivimizdeki fotoğraflar bu muhteşem hayvanların hem güzelliklerini hem de yaşam mücadelelerini ortaya koyuyor.

Baffin Körfezi'nde bir kutup ayısı buzulların üzerinde ilerliyor.

Kuzey Kutbu'ndaki buzullar hızla yok oluyor

Son 30 yılda, Kuzey Kutbu'ndaki buzulların %75'ini kaybettik. Buzullar, Kuzey Buz Denizi'nde 800.000 yıldan fazladır varlıklarını sürdürüyorlar. Erimelerinin başlıca nedeni ise bizim kirli fosil yakıtı tüketmemiz. İnsanlık tarihinde ilk kez Kuzey Buz Denizi, yakın gelecekte tamamen buzulsuz kalma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu gerçek sadece kutup ayıları ve diğer canlılar için değil, hepimiz için yıkıcı sonuçlar doğurabilir.

Alaska'da bir kutup ayısı karada yiyecek bulmaya çalışıyor.

© Rose Sjölander / 70°

© Roberto Isotti / A.Cambone / Homo ambiens / Greenpeace

Svalbard'da bir kutup ayısı (Ursus maritimus). Kutup ayıları Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) kırmızı listesinde yer alıyor ve yok olma riski taşıyan canlılar arasında gösteriliyor.

Dünyanın kutbundaki buzullar güneş ışınlarının çoğunu uzaya geri yansıtıyor ve böylece gezegenimizin serin kalmasını; tarım yapabilmek için gerekli olan iklimsel şartların sabit kalmasını sağlıyorlar. Ne yazık ki bu bölge küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenen bölge olarak biliniyor. Diğer yerlere oranla iki kat daha fazla ısınmaya maruz kalıyor. Kuzey Kutbu'nu kurtarmak için üzerimize düşeni yapmak zorundayız çünkü buzulları korumak demek kendimizi korumak ve çocuklarımıza temiz bir gelecek bırakmak demek...

Rusya yakınlarındaki Chukchi Denizi'ndeki kutup ayıları...

© Greenpeace / Daniel Beltrá

© Livia Ferguson / Greenpeace

Nesiller boyu iklim mücadelesi

Şubat ayının son haftasında dünyanın önde gelen iklim bilimcilerinden birinin hayatını kaybetmesi ve okul iklim grevlerinin hızla yaygınlaşması küresel ısınmaya karşı verilen nesiller boyu mücadelenin sembolüdür.

Aaron Gray-Block

Wallace Smith Broecker'in 1975 yılında yayımladığı 'Climatic Change: Are We on the Brink of a Pronounced Global Warming?' (İklim Değişikliği: Küresel Isınmanın Eşiğinde Miyiz?) isimli makalenin üzerinden 40 yıl geçti ancak dünya hala iklim kaosunu önlemek için ortaya koyulan küresel planı tartışmaya devam ediyor.

200'e yakın ülke 2015 yılında Paris İklim Anlaşması konusunda uzlaşmaya vardı ve COP24'de iklim hareketini düzenleyen bir dizi kural benimsedi ancak şu ana kadar hızlandırılmış bir iklim eylemini hayata geçirmeyi başarmış değiller.

Süregeleyen bu siyasi eylemsizlik COP24'teki liderleri cesurca uyararak İsveçli Greta Thunberg'in okul grevi başlatmasına neden oldu. Ancak ne yazık ki geçtiğimiz günlerde 87 yaşında aramızdan ayrılan Broecker çalış-

ma hayatı boyunca çağrıda bulunduğu bu güçlü iklim hareketini göremedi.

1970'li yıllarda, yani Broecker'in artan karbondioksit emisyonlarının atmosferik ısınmaya yol açacağını doğru bir şekilde öngördüğü zamanlarda iklim değişikliğinin etkileri henüz bu kadar açık değildi. 1980'li yıllarda küresel ısınmaya ilişkin bilimsel fikir birliği arttıkça ve James Hansen gibi diğer önde gelen bilim insanları siyasi eylem çağrısında bulundukça, hükümetler iklim değişikliği tehdidini masaya yatırıp tartışmaya başladılar. Fosil yakıt şirketleri ise eş zamanlı olarak iklim bilimi konusuna şüpheyle yaklaşıp çözümleri baltalamaya çalıştılar.

Tartışmalar ve politik eylemsizlik ile geçen 20 yıl içinde sıcaklıklar yükselmeye devam etti. Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) "Kayıtlardaki en sıcak 20 yıl son 22 yılda

gerçekleşti" açıklamasında bulundu. Geride bıraktığımız 4 yıl ise en sıcak yıllar olarak kayıtlara geçti. Sonuç olarak bu ısınmanın etkileri artık çok daha görülebilir ve dünyada yaşanan aşırı hava olayları iklim değişikliğiyle yakından bağlantılı!

Bu yıl dünyanın birçok yerinde aşırı hava olayları yaşandı. Güney Amerika ve Avustralasya'ya sıcaklar, yangınlar ve yağışlar; Kuzey Amerika'ya tehlikeli soğuklar; Alpler ve Himalayalar'a yoğun kar yağışları damgasını vurdu.

İklim değişikliği insanlığın karşılaştığı en büyük tehdit olarak öne çıkıyor, dolayısıyla harekete geçme aciliyeti hiç olmadığı kadar büyük! Geçen Ekim ayında düzenlenen Uluslararası İklim Değişikliği Paneli (International Panel on Climate Change – IPCC) iklimi kurtarmak için sadece 12 yılımız kaldığı konusunda bizi uyardı.

Ama hala umut var

İsveç'te Greta Thunberg ve ABD'de Alexandria Villaseñor'un başı çektiği ilham verici iklim grevleri ve onlar gibi daha pek çok kişi hedef odaklı ve kararlı bir duruş

sergiliyor. 15 Mart'taki uluslararası okul iklim grevine az bir zaman kala, hepimiz gençlerin harekete geçmesi için dayanışma göstermeliyiz. Yaşlı kuşakların yarattığı iklim karmaşasını temizlemek gençlere bırakılmamalı. Kaostan kaçınmak için hala zaman var, ancak dünyadaki politikacıların ve şirketlerin eylem sorumluluğunu kabul etmesi ve benimsemesi gerekiyor.

Denklem son derece basit, zorluk son derece büyük ama olasılıklar sonsuz. Küresel karbondioksit emisyonları en geç 2050 yılına kadar net sıfıra düşürülmeden önce, 2030 yılına kadar yarıya indirilmeli.

Liderler IPCC'nin korkutucu uyarısından sadece iki ay sonra COP24'teki iklim eylemini yerine getirmeyi başaramadılar ama bu başarısızlığı şimdi ve Eylül'deki BM Genel Sekreterliği İklim Zirvesi'nde harekete geçerek telafi edebilirler.

Yeni nesil okuldan çıkıp Broecker gibi iklim bilimi öncülerinin uyarılarının altını çizerek sokaklara iniyor; siyasetçilerimize ise aynı cesaret ve vizyonu göstererek onlarla dayanışma halinde olmak düşünüyor. Artık bunun zamanı geldi!

© Mitja Kobal / Greenpeace

Hemen şimdi “**PLASTİK**” yaz, **2322**'ye gönder.

Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
gönder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekçi ilişkileri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.